

SEISUKOHT

Emma Kinane



Emma Kinane

SEISUKOHT

(Anahera)

LAVASTAJA JA TÕLKIJA

Vallo Kirs

LAVASTUSDRAMATURG JA TÕLKIJA

Tõnis Parksepp

KUNSTNIK

Annika Lindemann

KOSTÜMIKUNSTNIK

Annika Mänd

MUUSIKALINE KUJUNDAJA

Lauri Lüdimois

VALGUSKUJUNDAJA

Villu Konrad

ETENDUSE JUHT

Berta Kelder

VALGUSMEISTER

Villu Konrad või Mairon Tovstik

HELIMEISTER

Lauri Lüdimois või Oskar Ilves

GRIMEERIJA

Grete-Liis Oja

KOSTÜMEERIJA

Annika Mänd

LAVAMEISTER

Sander Vaarik

BY ARRANGEMENT WITH
PLAYMARKET
HE RŌPU TAUTOKO TĪTO
WHAKAARI O AOTEAROA

Teos jõuab lavale koostöös
Playmarket.org.nziga.

Näidendi autoriõigusi vahendas Eesti Teatri Agentuur

Esietendus 21. veebruaril 2026 Ugala teatri väikeses saalis

LOOMINGULINE JUHT

Liis Aedmaa

TEATRIJUHT

Heigo Teder



OSADES

LUMI

Maarja Johanna Mägi (külalisena)

LIIS

Klaudia Tiitsmaa

HENRI

Rait Õunapuu

LOTTA

Merlin Kivi

MARKO

Martin Mill

JANE (hääl)

Jaana Kena

KOLLEEG (hääl)

Marika Palm

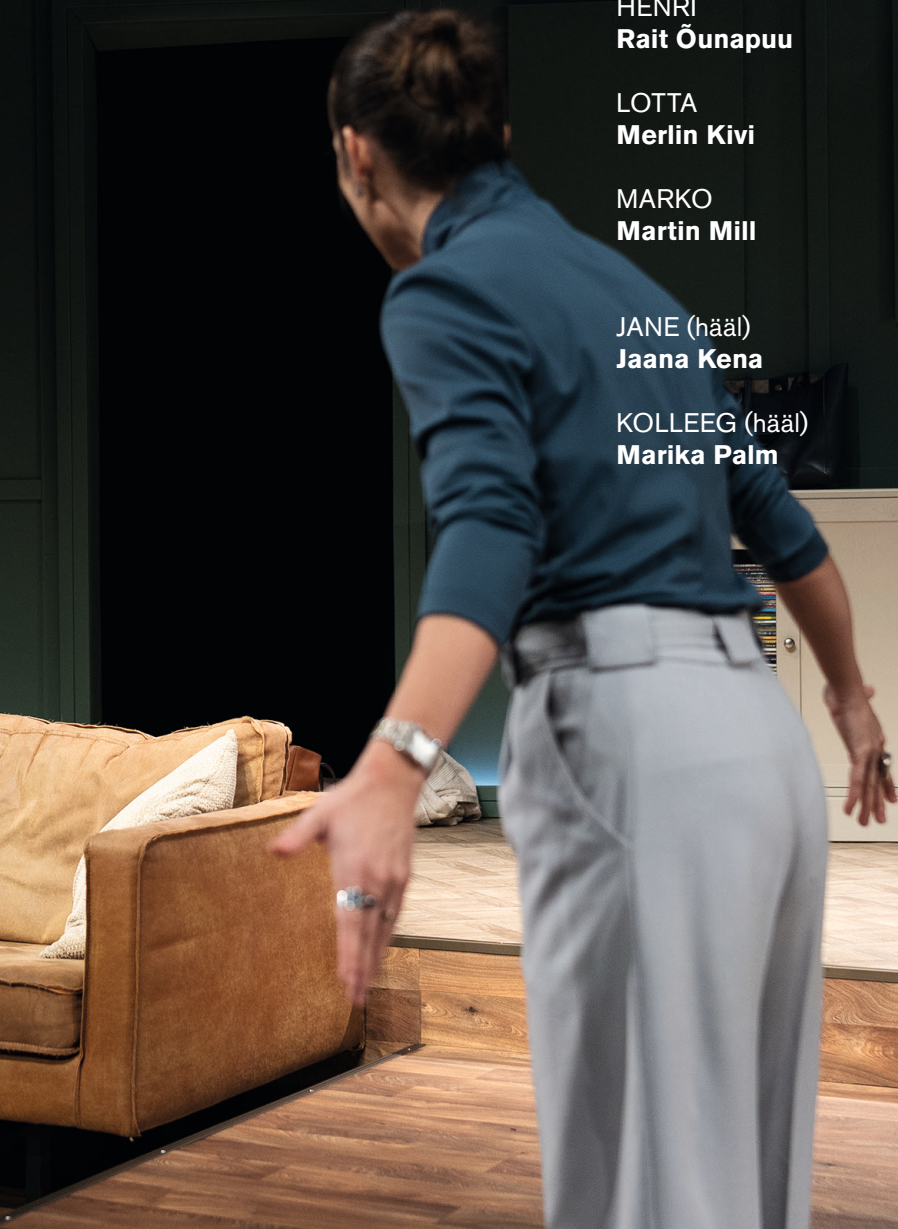




Foto: The Big Idea NZ

Emma Kinane on Inglismaal sündinud, kuid Uus-Meremaal tegutsev näitleja, näitekirjanik ja stsenaarist. Ta on loonud tekste teatrile, televisioonile, filmile ja raadiole. Ta on teinud koostööd SEED kollektiiviga ja olnud mitme nende näidendi kaaskirjutaja. Näiteks „Turbine“ („Turbiin“) nomineeriti parima näidendina 2007. aastal Uus-Meremaa mainekale Chapman Trippi teatriauhinnale. Tema kirjutatud sarja „Hope“ („Lootus“) esimese osa stsenaarium võitis NZWG televisiooni stsenaariumivõistluse. Lisaks on ta mänginud mitmetes telesarjades ja filmides.

Näidend „Anahera“ (e.k. „Seisukoht“) sai 2016. aastal Adam NZ Play Award nominatsiooni, see esietendus Uus-Meremaal Wellingtonis Circa teatris 2017. aasta septembris. Samal aastal võidutses teos väljapaistva näidendina Uus-Meremaa Wellingtoni teatriauhinnadel ja valiti aasta hiljem näitekirjanike festivaliprogrammi Vibrant Finborough' teatris Londonis. „Anahera“ Euroopa esietendus toimus sealsamas septembris 2019 ja pälvis koheselt kriitikute tunnustuse. Eestis lavastatakse teost esimest korda.

Algupäraselt toimub „Anahera“ tegevus Uus-Meremaal. Anahera on näidendi keskmes oleva sotsiaaltöötaja nimi, mis tähendab maori keeles inglit. Autori palvel on see kontekst Ugala lavastusest eemaldatud, kuna maori kommete kohaselt ei ole sobilik neid teise rahvuse esindajal laval kujutada. Sellest lähtuvalt on „Seisukoha“ tegevustik kohandatud ümber Eestisse ja asendatud kõikide tegelaste nimed.

Emma Kinane looming uurib ühiskondlike pingeid, identiteediküsimusi ja olukordi, kus peab tegema keerulise eetilise valiku. Ta oskab luua psühholoogiliselt mitmeplaanilisi tegelasi, kes on pälvinud kriitikutelt kiitust oma emotsionaalse intensiivsuse ja sügava inimlikkuse eest. Tema näidendid on segu põnevas vormis esitatud ühiskondlikult olulistest teemadest ja igaühele tuttavatest võimatuna näivatest valikutest.



„ÕIGEID SÕPRU EI SAA VALIDA, AGA NAD TUNNEB ALATI ÄRA.“

Vastavad lavastaja Vallo Kirs ja dramaturg Tõnis Parksepp

Miks just Emma Kinane „Seisukoht“ (originaalis „Anahera“) jäi silma ja puudutas?

TP: See teekond algas mõned aastad tagasi. Ma lugesin siis terve hulga Uus-Meremaa näidendeid ja Emma Kinane tekst tõusis oma dialoogi, tegelaste ja teemakäsitluse poolest kohe esile. Andsin selle ka Vallole lugeda ja tekkis mõte seda koos teha. Tihti pole paljud näidendid meie konteksti ümberpandavad või nende lõpp vajub ära. Aga „Seisukoht“ oli algusest peale põnev lugemine. Kuigi näitekirjandus on alati teatud mõttes tinglik, siis selle näidendi kõik tegelased on oma vasturääkivuses ja hingevalus usutavad.

VK: „Seisukoht“ ongi ühe perekonna lugu, kus igal tegelasel on oma vaatepunkt – oma seisukoht. Vahel on ütle-mata jäänud sõnad kõige valusamad. See on lugu sellest, kuidas õppida armastama ja andestama? Nagu üks näidendi tegelane ütleb: „Ma ei ole siin nende asjade pärast, mis sa tegid, vaid mis jäi tegemata.“

See on teil päris mitmes koos tehtud lavastus. Mis teid teineteise juures inspireerib?

VK: Me oleme Tõnisega olnud sõbrad ja kaasteelised juba keskkooli ajast saadik, kuigi elasime eri linnades ja käisime eri koolides. Meie teed on käinud päris risti-rästi, aga oleme seejuures alati omavahel sidet hoidnud, sest meil lihtsalt klappib omavahel. Võiks öelda, et me täiendame teineteist ja julgeme olla teise suhtes ausad. See on puhas rõõm töötada Tõnisega samas teatris ja teha temaga koos ühist lavastust.

TP: Eks see rõõm on vastastikune ja algab meie ühisest oskusest iseenda üle naerda. Ka koos tõlkides, mis oli meie mõlema jaoks esmakordne kogemus, vaagisime ja saagisime vahel vastastikku tunde ühte lauset või fraasi, aga isegi kui me olime eriarvamusel, kuidas mingit kohta peaks lahendama, ei kadunud meie suhtlusest naer. Usun, et õigeid sõpru ei saa valida, aga nad tunneb alati ära.

Olete varem teinud koos lavastuse „Vanad ja noored“ (Ugala, 2013), mis põhineb A. H. Tammsaare samanimelisel jutustusel. Nii lavastuse „Seisukoht“ kui ka „Vanad ja noored“ keskmes on inimestevahelised suhted. On see juhus või teadlik valik?

VK: Teatri kese ehk ongi inimeste- vahelised suhted. Aga üllataval kombel paralleelsus neil kahel lavastusel on täiesti olemas. Ühisnimetajaks on eri põlvkondade omavaheline läbisaamine ja side. See miski nähtamatu niit põlvkondade vahel, mis meid liidab ja lahutab, on see, mis neid kaht lavastust ühendab ja ehk ka teemana meid Tõnisega alati paelunud on.

TP: Usun, et me pole valinud materjale mitte niivõrd teema, kui võrd usutavate tegelaste ja nende üldinimlike probleemide põhjal. Ei ole ühest retsepti, millest peab rääkima hea näidend või lavastus, kuid mitmekihilisi tegelasi, kelle valikud ei ole üheselt selged, on alati põnev dramatiseerida, tõlkida, lavastada ja vaadata.

Kui teatris on oluline konflikt, siis päriselus mitte alati. Mis te arvate, kas head lapsed kasvavad vitsata?

VK: Lavastuses „Seisukoht“ vastaks tegelane Liis sellele küsimusele nii: „Lõpuks jõuame põhiküsimuseni. Enne kui ma sellele küsimusele vastan, ärge arvake, et mina seda küsimust kardan. Me ei karista neid eriti. Meil pole seda vaja. Nad käituvad enamasti hästi ja teevad, nagu kästakse. Aga miks te seda küsite? Miks teile seda küsimust vaja on?“

Mulle tundub, et autor Emma Kinane on püüdnud lahti mõtestada, kas küsimus füüsilisest karistamisest on ikka „punane joon“, millest alates kõik halvemaks muutub, või on küsimus milleski muus? Ühiskondlikult on kokku lepitud – laste füüsiline karistamine ei ole tänasel päeval lubatud ega kohane. Seda

toetab ka seadusandlus. Teisalt on nii minu kui ka meie vanemate põlvkond vitsa ja rihma saanud (rääkimata nurgas seismisest). Järelikult mingil ajahetkel oli see ühiskondlikult aktsepteeritav norm. Mitte et tahaks seda aega kunagi tagasi, kuid tollaste vanemate õige ja sobiliku käitumise piir pidi kuskilt mujalt jooksuma. Headust on täpselt niipalju meie ümber, kui me seda ise luua jõuame. Kuhu sa päikest näitad, seal ka lill kasvab.

TP: Meist igaüks on teinud elus valesid valikuid ja kellelegi mingil moel haiget. Muidugi peaks olema arusaam selline, nagu ühte proovi külalisena kutsutud lastekaitse spetsialist ja pereterapeut Kai Hallik sõnastas – kui mitte keegi ei pea normaalseks, et tööl lahendatakse konflikte tutistamise või vitsa abil, siis miks peaks see olema lubatud kodus? Ometi tehakse kodudes igasugu koledusi, aga nüüd on küsimus selles, kas nendest eksimustest ka õpitakse? Mida teeb inimene pärast väära teo toimepanemist? Kas ta mõistab teise inimese valu? See loeb sama palju.

Kuna teater võimaldab tõstatada ühiskondlikult olulisi teemasid, siis tahaksin küsida, kas teie arvates on lastel Eestis elada turvaline?

VK: Vesteldes lavastusprotsessi käigus erinevate lastekaitse spetsialistide ja valdkonna esindajatega, on minus juurdunud veendumus, et olukord on ajas läinud paremaks. Meil on olemas tugistruktuurid ja pühendunud ning missioonitundega inimesed, kelle poole pöörduda. Teema on ühiskonnas oluline ja aktuaalne. Seadusandlust peaks ehk kohati järele aitama või täiendama,

kuid võrdluses muu maailmaga oleme ka siin päris heas kohas. Muidugi võiks raha alati rohkem olla – usun, et iga lastekaitse valdkonda investeeritud euro on investering meie tuleviku vundamenti.

TP: Koolis töötanuna olen ma lähedalt näinud haridus- ja sotsiaalvaldkonna inimeste pühendumust. Tihti jääb lihtsalt ajast, inimestest ja oskustest puudu. Nagu alati tekib mulje, et probleemidega noori on liiga palju ja spetsialiste hirmutavalt vähe, kuid siin ei ole küsimus ainuüksi riigis. Iga inimene saab teha väga palju, et tema töökaaslastel, lähedastel ja sõpradel läheks elus hästi. Ma ei vaja raha juurde, et küsida oma kolleegilt – kas sinuga on kõik hästi? Lihtne märkamine ja reageerimine nähtule aitab kõigi elu paremaks ja ohutumaks muuta.

Mis on nõu, mis on teid elus kandnud ja mille kindlasti tahaksite oma lastele edasi anda?

VK: Hetkel on minu viie- ja seitsmeaastased poisid kodus just selles eas, kus nad on hakanud laiemalt maailma ja inimeseks olemise toimemehhanismi vastu huvi üles näitama. See on tohutult põnev protsess – ma ise õpin neilt iga päev. Nemad on minule ja mina proovin olla nendele peegliks. Viimati oli meil poistega vestlus teemal: „Ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sulle tehakse.“ Positiivi keeratult kõlab see muidugi palju paremini: „Tee teistele ainult seda, mida sa tahad, et sulle tehtaks.“

TP: Kui mina lapsena koju läksin ja nurisesin kaasõpilase nõmeda käitumise

üle, siis mu ema alati küsis, mida ma ise tegin ja kuidas võis see mu klassikaaslast mõjutada? Inimesed ei ole emotsionaalsed, kiuslikud või vihased lambist. See on alati reaktsioon millelegi. Ma soovitaks kõigil natuke rohkem iseendaga tõtt vaadata. Siis tekivad ka eeldused jälgida teisi inimesi ning mõista, mida nad kardavad ja mis neile rõõmu pakub.

Mis laul summeeriks teie jaoks „Seisukohas“ peituvad emotsioonid?

VK: Becki „Everybody’s Gotta Learn Sometime“.

TP: Leslie Da Bassi „Armastus on pime“.

Mis te soovite, et publik endaga „Seisukoha“ etenduselt kaasa võtaks?

TP: Arusaama, et alati on lootust, kui astud ise esimese sammu teisele vastu.

VK: Ma olen mõelnud, et kui inimesed lähevad pärast etendust koju ja tunnevad vastupandamatut vajadust oma lapsi või ema või isa või lähedasi inimesi kallistada ja neid armastusega üle külvata, siis on midagi siin maailmas ehk paremaks muutunud.

*Küsis TÜ teatriteaduse tudeng
Marleen Krause*



LASTEKAITSEST TÄNA

Märka lapse muret, kuula, tee lapse hääl kuuldavaks. Need on tänase lastekaitse kesksed mõisted, mis veel paarikümne aasta eest tundusid üsna ulmelisena. Toona sekkuti peamiselt siis, kui olukord oli juba väga keeruline. Nüüd on tähelepanu keskmes varane märkamine ning lapse ja pere heaolu tervikuna – tema turvalisus, kuuluvustunne, areng ja kuulda võtmine. Laps ei ole enam lihtsalt keegi, keda tuleb kaitsta, vaid inimene oma kogemuste, tunnete ja õigustega, kelle arvamusega tuleb arvestada.

Lastekaitse võimalused on ajas laienenud. Muutunud on ka arusaam peresuhetest. Üha enam nähakse peret kui tervikut, kus iga liikme käekäik mõjutab teisi. Erinevad spetsialistid tegutsevad koos, et pakkuda lapsele ja perele terviklikku ning toetavat abi, mis lähtub nii lapse kui ka vanema vajadustest. Eesmärk on märgata muresid varakult, et need ei paisuks liiga suureks.

Teisalt on kasvanud ühiskonna ootused ja nõudmised nii lastele kui ka

vanematele. Sotsiaalmeedia võimendab neid – kõik peavad olema tublid ning hästi hakkama saama. Need ootused võivad olla kantud heast soovist, kuid tekitada märkamatuks lisasurvet, väsimust ja isegi läbipõlemist. Igas peres tuleb ette hetki, mil jõud ja mõistus saavad otsa. Abi otsimine ei tähenda siis ebaõnnestumist – vastupidi, see on märk vastutusest ja hoolimisest. Lastekaitse roll ei ole otsida süüdlasi, vaid aidata peredel märgata ja leida nii väliseid kui ka peres juba olemasolevaid võimalusi keerulisest olukorrast väljatulemiseks ja edasiliikumiseks.

Elame ajal, kus perede elu mõjutavad kiire elutempo, majanduslik ebakindlus, digimaailm ja üha mitmekesisemad peremudelid. Just seepärast on usalduslik ja toetav lastekaitse nii oluline – et ükski laps ega vanem ei jääks oma murega üksi. Abi peab olema olemas, lähedal ja inimlik ning seda peab saama küsida ilma häbitundeta.

Kai Hallik



SAAMID

Saamid on Põhja-Norras, Põhja-Rootsis, Põhja-Soomes ja osaliselt Koola poolsaarel elav soome-ugri põlisrahvas. Saamide omakeelsed nimetused (*sábme*, *sámit*, *saam*) on kasutusel olnud juba varastest aegadest, samas kui teised eurooplased nimetasid neid sajandeid fennideks või hiljem laplasteks. Pärast Teist maailmasõda taastati teadlikult varasem enesenimetus. Saami keel, mis eraldus läänemeresoome keeltest üle 3000 aasta tagasi, kujunes paljude murretega keeltehnikaks, mille tingisid suured vahemaad ja erinevad elatusalad. Tänapäeval on nad Euroopa Liidu ainus põlisrahvas, kellel on oma kultuuriline ja keeleline autonoomia. Nende rahvaarv on umbes 80 000 ning peamiseks tegevusaladeks põhjapõtrade kasvatamine ja kütmine, kalapüük, käsitöö ja kaubandus.

Saamide kultuur on suuresti mõjutatud loodusest. Usundiks on loodususk, mille keskmes on vaimude ja pühade paikade austamine. Olulised on püstkojad, nahkrõivad, käsitöö ja joig. Läbi ajaloo on korduvalt püütud saami oma kultuuri alla suruda ja assimileerida. Vastureaktsioonina tekkis 1970.–1980. aastatel saami kultuuri (eriti kirjanduses, muusikas ja kunstis) nn renessanss. Noored mässasid seniste hoiakute vastu ega olnud nõus saami kultuuri kadumisega. Ei läinud enam kaua, kuni saamide iseolemise õigust hakati ka poliitiliselt tunnustama ja neile anti eristaatus.

Saamide uskumused on tihedalt seotud animismiga ehk usuga, et igal objektil, kohal ning olendil on hing. Selle heaks näiteks on virmalised, mida saamid uskusid olevat esivanemate hinged. Loodusega suhtlemine toimus saamidel vahendaja abil. Inimese maailma ja üleloomulike jõudude, vaimude ja jumalate sealpoolsuse vahel olid nõiad (*noaidi*) ehk šamaanid. Nende ülesandeks oli haiguste ravimine, ohverdamine, ennustamine, õnnistamine, kurja eest kaitsmine ja jumalate tahtmiste vahendamine. Suhtlemisel inimesele kättesaamatuga ei kasutanud nad kostüüme, vaid langesid erinevate rituaalide (trummid, laulmine, kärbseseed, paastumine jms) abil loovesse ehk transiseisundisse.

Saamid usuvad kolme maailma olemasolusse. Ülemine maailm on valguse, heatahtlike vaimude ja kõrgemate jõudude sfäär. Keskmine maailm on inimeste, loomade ja nähtava looduse asukoht. Alumine maailm tähistab allmaailma koos esivanemate, vaimude jms. See on suure tarkuse paik. Kõige rohkem austavad saamid päikest, mille sümbol leidub ka nende iidsetel trummidel. Päike sümboliseerib jõudu ja spirituaalsust. Saamid näevad päikest hooliva emana, kes päästab neid pimedusest ja pakub soojust.

ARMAGEDDON

Harmagedoon (ka Armageddon) on Piibli Uues Testamendis kujutatud paik, kus enne maailmalõppu toimub viimane otsustav lahing Jumala ja kurjade jõudude vahel. Algselt kindlale kohale viitav termin on tänapäeval muutunud üldistavaks maailmalõppu tähistavaks sümboliks.

Johannese ilmutuse raamat 16:13–14, 16: „Ja ma nägin, et lohe suust ja metsalise suust ja valeprohveti suust tuli välja kolm rüvedat vaimu otsekui konnad. Need ongi need tunnusmähti tegevad kurjad vaimud, kes tulevad kogu ilmamaa kuningate juurde neid koguma sõtta Kõigeväelise Jumala suureks päevaks. [...] Ja ta kogus nad kokku paika, mida heebrea keeles hüütakse Harmagedoon.“



Pealkirja „Armageddon“ kannab ka 1998. aastal esilinastunud kuulus ulme- ja põnevusfilm, mille keskmes on üks meeskond, kes saadetakse hävitama asteroidi, mis võib potentsiaalselt lõpetada elu maal.





peaasi.ee

Peaasi.ee eesmärk on pakkuda ühiskonnale läbimõeldud ja teaduspõhist tuge vaimse tervisega tegelemisel, et jõuda olukorrani, kus kogu Eesti väärtustab vaimset tervist ja kannab selle eest hoolt. Peaasi.ee ühendab inimesi, kes hoolivad vaimsest tervisest. Kogukonda kuuluvad vaimse tervise ning noorte- ja haridusvaldkonna spetsialistid ning kaasamõttelejad erinevatest eluvaldkondadest.

<https://noustamine.peaasi.ee/>



tarkvanem.ee

Tarkvanem.ee on infokeskkond igas vanuses laste vanematele. Pakutakse teadmisi, nõuandeid ja mitmekülgset infot laste kasvatamise, abisaamise, koolituste jt võimaluste kohta. Eesmärk on edendada mõtteviisi, et vanemlikke oskusi saab õppida ning nõu ja abi otsimine on igati normaalne. Kontakt: tarkvanem@sotsiaalkindlustusamet.ee.

Lasteabi.ee

 116 111

Lasteabi on mõeldud lastele, noortele ja täiskasvanutele nõu küsimiseks, abi saamiseks ja abivajavast või hädaohus olevast lapsest teatamiseks. Oodatud on kõik pöördumised, mis on seotud lastega, lapsi puudutavate teemadega või kui on vaja teatada abivajavast lapsest.

Lasteabi on olemas ööpäevaringselt üle Eesti. Kõne telefonile 116 111 on helistajale tasuta ja helistada saab ka kõneaja puudumisel. Nõustamine toimub eesti, vene ja inglise keeles. Lasteabisse saab pöörduda ka veebivestluse kaudu kodulehelt www.lasteabi.ee või e-kirja teel info@lasteabi.ee.

„Ükski laps ega noor ei eelda, et tema vanematel on kasvatusteaduste kraad või pereterapeudi kutse, nad tahavad, et nende kõrval oleks toetav inimene, kes oleks nende jaoks olemas.“

Madis Parksepp

Lavastusala juht **Denis Suits**
Kostüümiala juht **Lily Kraav**
Grimmiaala juht **Merle Liinsoo**
Tehnikajuht **Margo Siimon**
Lavatehniline juht **Andre Kõiv**
Kunstnikud-dekoraatorid **Taimi Põlme ja Eve Komissarov**
Kostüümimeistrid **Lily Kraav, Viive Tõlpus ja Irma Orpana**
Puutöömeistrid **Peeter Raska ja Paul Vester**
Metallitööde meister **Jüri Ignatenko**

Finantsjuht **Helle Konts**
Haldusjuht **Kaido Kivipõld**
Teenindusjuht **Diana Treu**
Personalijuht **Eve Põldsaar**
Turundus- ja avalike suhete juht **Annika Vihmann**
Korraldusjuht **Marii Ingrid Saaremäe**
Müügijuht **Mari Hubel**
Trupijuht **Karl Kena**
Dramaturg **Tõnis Parksepp**
Muusikajuht **Peeter Konovalov**

Kavalehe koostas **Marleen Krause, Tõnis Parksepp**
Kavalehe keeleteoimetaja **Anu Nurk**
Plakati foto tegi **Siim Vahur**
Kavalehe fotod proovist tegi **Annika Vihmann**
Kavalehe ja plakati kujundas **Lauri Järvlepp**

Kavalehe koostamisel kasutatud internetiallikad:

https://www.dramaonlinelibrary.com	https://www.erm.ee
https://thebigidea.nz	https://adventist.org
https://www.visitnatives.com	https://eeter.err.ee
https://en.wikipedia.org	https://piibel.net

Trupp ja teater tänavad: Karina Saar, Eva Kikas, Kai Hallik,
Madis Parksepp, Oleg Titov

Ugala teatrit toetavad Kultuuriministeerium, Eesti Etendusasutuste Liit,
Viljandi linn, Prike, Kafo, MyFitness ja Viljandi Veevärk



ugala.ee